

ΕΘΝΙΚΟ
ΚΕΝΤΡΟ
ΔΗΜΟΣΙΑΣ
ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ &
ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

Π.ΙΝ.ΕΠ. ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ

**«Η ευθύνη του Δημοσίου προς αποζημίωση
από παράνομες και νόμιμες πράξεις των
οργάνων του»**

**«Η αστική ευθύνη του Δημοσίου
ενώπιον των Διοικητικών
Δικαστηρίων-Γενική
Επισκόπηση»**

*Αθανασία Τσαμπάση
Αντιπρόεδρος Συμβούλιον
της Επικρατείας*

Αθανασία Τσαμπάση

Το δίκαιο της αστικής ευθύνης του Δημόσιου ενώπιον των διοικητικών δικαστηρίων – Γενική επισκόπηση

A. Γενικά.

- I. Το καθεστώς της ευθύνης του Δημοσίου.
- II. Νομική βάση της ευθύνης. - Ευθύνη ειδική αδικοπρακτική.
- III. Προϋποθέσεις
  - Πράξη ή παράλειψη οργάνου του Δημοσίου.
  - Εσωτερική συνάφεια της πράξεως ή παραλείψεως προς την άσκηση δημοσίας εξουσίας.
  - Παράνομος χαρακτήρας της πράξεως ή παραλείψεως.
  - Παράβαση διατάξεως κειμένης χάριν του γενικού συμφέροντος ως λόγος που αίρει την ευθύνη.
  - Ζημία – θετικό, αποθετικό θετικό διαφέρον – Ηθική βλάβη.
  - Αιτιώδης σύνδεσμος μεταξύ ζημιογόνου πράξεως και αποτελέσματος.

B. Ειδικώτερα

- I. Ζημιογόνες πράξεις ή παραλείψεις γενεσιουργοί ευθύνης.
  - Πράξεις οριστικές και μη οριστικές.
  - Πράξεις εκτελεστές και μη – Εγκύκλιοι.
  - Νομικές πράξεις που δεν υπόκεινται σε ευθύ δικαστικό έλεγχο.
  - Πράξεις και παραλείψεις κατά την σύναψη και εκτέλεση δημοσίων συμβάσεων.
  - Πράξεις της νομοθετικής και δικαστικής λειτουργίας.
  - Παράλειψη συμμορφώσεως σε δικαστικές αποφάσεις.
  - Πράξεις της εκλογικής διαδικασίας.
  - Πράξεις ή παραλείψεις κατά την εφαρμογή του κοινοτικού δικαίου.
- II. Παράνομος χαρακτήρας της πράξεως ή παραλείψεως.
  - Εξέλιξη της εννοίας της παρανομίας.
  - Σημασία του πταίσματος για την συγκρότηση της εννοίας της παρανομίας. – Πταίσμα ατομικό – Πταίσμα υπηρεσιακό. Παραβάσεις του Κ.Ο.Κ.
  - Απόδειξη της παρανομίας.
  - Το ζήτημα της λεγομένης ευθύνης του Δημοσίου εκ νομίμων πράξεων.
  - Κατάσταση ανάγκης άρθρ. 285-6 Α.Κ.

Γ. Αυτοτέλεια των αξιώσεων από αστική ευθύνη – Διαδικαστικά ζητήματα.

- Φύση διαφορών – Δικαιοδοσία δικαστηρίων.
- Νομιμοποίηση του Δημοσίου ως υποχρέου διαδίκου στην δίκη επί αγωγή αποζημιώσεως.
- Το ζήτημα της συρροής των αξιώσεων.
- Αυτοτέλεια της αγωγής αποζημιώσεως εν σχέσει προς τα ένδικα βοηθήματα της αιτήσεως ακυρώσεως και της προσφυγής ουσίας.
- Αποδεικτική διαδικασία – Βάρος αποδείξεως.

Δ. Συμπεράσματα – Παρατηρήσεις.